

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelat i Stockholm den 15 december 2006

Mål nr

Ö 151-04

KLAGANDE

BE

MOTPARTER

1. Andelsbanken för Åland, 0145021-8

Köpmansgatan 2

FI-221 00 Mariehamn

Finland

2. CA

Ombud för 1-2: Jur kand SJ

SAKEN

Rättegångskostnader i ärende om ändring av beslut om verkställighet av utländsk dom m.m.

ÖVERKLAGADE AVGÖRANDET

Svea hovrätts beslut den 9 december 2003 i mål Ö 3567-03

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Andelsbankens för Åland och CAs kvittningsinvändning avvisas.

Med ändring av hovrättens beslut i fråga om rättegångskostnaderna förpliktar Högsta domstolen Andelsbanken för Åland och CA att till BE utge ersättning för rättegångskostnader i hovrätten med skäligen fyratusen (4 000) kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 9 december 2003 till dess betalning sker.

Andelsbanken för Åland och CA förpliktas ersätta BE dennes rättegångskostnader i Högsta domstolen med skäligen sextusen (6 000) kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för Högsta domstolens avgörande till dess betalning sker.

I fråga om BEs skadeståndstalan fastställs hovrättens beslut.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

BE har yrkat bifall till sin talan i hovrätten såvitt avser rättegångskostnader och skadestånd.

Andelsbanken för Åland och CA har bestritt ändring.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader i Högsta domstolen.

SKÄL

Målet rör fråga om ersättning för rättegångskostnader i ett ärende hos Svea hovrätt om ändring av beslut om verkställighet av utländsk dom enligt rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (Bryssel I-förordningen).

Inledningsvis kan konstateras att det varken i Bryssel I-förordningen eller i lagen (2002:460) med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av vissa utländska avgöranden finns någon bestämmelse som ger part möjlighet att få ersättning av motparten för sina kostnader i ett ärende om verkställighet av utländsk dom.

Reglerna i 18 kap. rättegångsbalken är direkt tillämpliga endast på kostnader i tvistemål. Enligt 32 § lagen (1996:242) om domstolsärenden får domstolen i ett ärende där enskilda är motparter till varandra med tillämpning av 18 kap. rättegångsbalken förplikta den ena parten att ersätta den andra parten för dennes kostnader i ärendet. Ärendelagen är visserligen enligt 1 § inte tillämplig på ärenden som tas upp av hovrätt som första instans. Högsta domstolen har emellertid tidigare uttalat att detta inte hindrar att reglerna i 18 kap. rättegångsbalken under vissa förutsättningar kan tillämpas även i ärenden som inte handläggs enligt ärendelagen (jfr NJA 1994 s. 33 och s. 749 samt i förstnämnda rättsfall gjorda hänvisningar till tidigare rättsfall).

Av artikel 41 i Bryssel I-förordningen följer att motparten inte skall beredas tillfälle att yttra sig över en ansökan om verkställighetsförklaring. Något

egentligt partsförhållande kan därmed inte anses ha uppkommit i detta första skede av exekvaturförfarandet. När däremot en ansökan om ändring av hovrättens beslut om verkställighet görs får ett sådant partsförhållande anses uppkomma att bestämmelserna i 18 kap. rättegångsbalken bör tillämpas (jfr artikel 43.3 i Bryssel I-förordningen samt NJA 2001 s. 738 I och II).

Det nu aktuella ärendet rörde en ansökan om ändring av hovrättens tidigare beslut om verkställighet. Frågan är om omständigheterna är sådana att det – med utgångspunkt i bestämmelserna i 18 kap. rättegångsbalken – finns förutsättningar att med tillämpning av bestämmelsen i 18 kap. 3 § andra stycket rättegångsbalken förordna att vardera parten skall bära sin kostnad.

I 18 kap. 1 § rättegångsbalken återfinns huvudregeln att den part som tappar målet skall ersätta motpartens rättegångskostnad. I 18 kap. 3 § andra stycket finns en fakultativ undantagsregel, som ger domstolen en möjlighet att avvika från denna huvudregel och förordna att vardera parten skall bära sin kostnad om den omständighet som utgången i målet berodde på inte var känd för den tappande parten före rättegången och han eller hon inte heller bort äga kännedom om denna omständighet.

I nu förevarande fall har Andelsbanken för Åland och CA ansökt om verkställighetsförklaring av Ålands tingsrätts beslut innan detta vunnit laga kraft. De får därmed förutsättas ha varit fullt medvetna om att det fanns en risk att det beslut som de åberopade som grund för ansökan om verkställighetsförklaring skulle kunna komma att upphävas. Så har sedermera även skett. Vid sådant förhållande bör inte undantagsbestämmelsen i 18 kap. 3 § andra stycket rättegångsbalken tillämpas. Andelsbanken och CA skall därför förpliktas att utge skälig ersättning för BEs kostnader i hovrätten.

Andelsbanken och CAs i Högsta domstolen framställda yrkande om kvittning av rättegångskostnader kan inte prövas inom ramen för detta mål. Yrkandet skall därför avvisas.

Vid denna utgång skall BE även erhålla skälig ersättning för kostnader i Högsta domstolen.

BEs yrkande om skadestånd kan som hovrätten funnit inte upptas till prövning i denna ordning.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Munck, Lennander, Håstad, Lundius (referent) och Skarhed
Föredragande revisionssekreterare: Norman